

szak- és társadalmi lap az erdészeti személyzet részére.

Előfizetési árak:

Egész évre	8 kor. — fl.
Fél évre	4 kor. — fl.
Negyed évre	2 kor. — fl.

Előfizetési díjak, hirdetések s bármily írásbeli közlemények a lap szerkesztőségéhez küldendők.

Megjelenik
minden Szerdán.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak helye 20 fl. Ajánkozásoknál eladás vételnél minden szó után előre beküldendő 4 fl. Nagyobb s többszörös hirdetményeknél mérsékelt díjak egyezség szerint.

VII. évfolyam.

Szászsebes, 1903. Szeptember 2.

49. szám.

V á l a s z

a „Maszlagozás“ című cikkre.

Szólj igazat s betörök a fejed! Ezt mondja a magyar példabeszéd s valóban igazat látszik mondani. Az „Erdészeti Ujság“ folyó évi 37, 38 és 42 számaiban ugyancsak nekem rontottak azért, mert a szaktársaimhoz küldött felhívásomban őszintén, mint az magyar emberhez illik, ki mertem mondani az igazat és véleményyt mertem magamnak alkotni dicső pályám árnyoldalairól.

Részletezni akarom itt a „Maszlagozás“ című cikkben ellenem tévesen és a valóság-nak meg nem felelően felhalmozott bűnlajstromot, már csak a saját reputációm érdekében is, de meg azért is, hogy hü képét adhassam gondolkodás módomnak, mielőtt azonban ezt tenném, szükségesnek látom első sorban néhány szóval megfelelni a Roskó Pál uradalmi vadász által ellenem intézett s elég vastag hangon tartott támadásra.

Roskó Pál tisztelt kartárs ur először is nagyon téved akkor, midőn azt állítja, hogy a mathesis tanulása közben megfeledeztem volna elsajátítani az illem és tisztességtudás szabályait, mert ezek annyira sajátjaim, hogy szinte belém vannak gyökeredzve, ezt az állítását tehát a leghatározottabban vissza utasítom. Egyedüli hibám az lehet talán, hogy szokimondó vagyok

s leplezetlenül mondom meg azt, a mi szivemen fekszik, ezt azonban inkább erénynek, mintsem bűnnek lehet tartani. A rólam alkotott ezen balvélemény pusztán csak annak lehetett a kifolyása, hogy a kérdéses felhívásomban foglaltak részben értelmükből kiforgatva, részben pedig félreértve lettek.

Tagadom ugyanis, hogy én a magántanulók összességét tartottam „piszkos brancsnak“. Avagy vajjon józan gondolkozású és elfogulatlan ember a magán tanulók összességének meggyalázására magyarázhatja-e azt az állításomat, hogy az erdészeti altisztek alakulandó egyesülete az általam ismert alapszabály — tervezete szerint „mindenféle piszkos brancsot befogad kebelébe“? Hol van itt az az állítás, hogy a magántanulók általában piszkos brancsból kerülnek ki? miért kellett volna tehát kivételt említenem?

Kerülni akarom a személyeskedést, ha azonban támadóim konkrét eseteket kívánnak, ám legyen itt a sok közül legalább egy. Roskó ur talán emlékezni fog arra a karapáncsai herczeguradalmi erdőőrre, kit a cikkében említett zombori erdőőri szakvizsgán a vizsgáló bizottság azért pirongatott meg, mert foghagymával büzölte tele a termet, azért azonban szakvizsgázott erdőőr lett s hány hasonló műveltségű erdőőr van ama statisztikailag kimutatott 12000 erdőőr közt, kik az Erdészeti Ujság állítása szerint hivatva vannak megvédeni a hegyvidéki erdőket az elkopárosodás-

tól? A támadóim bizonyára nem tudják, hogy ennek a nagy számu erdőörnek szinte 80 százaléka gyalogbéresekből és kiérdemült rok-kant cselédekből áll, kik csak akkor látnak erdőt, mikor a mezőgazdasági munka szünetel, az erdőfelügyelőségeknél azonban ezek is mint erdőörök vannak nyilvántartva s így a statisztika tárgyát képezik. Én nyiltan kimondom erre vonatkozó véleményemet s csak azt mondom, hogy: a kinek nem inge, ne vegye magára.

Szálka a szakiskolás nagyon sok erdőgazdaság szemében és miért? Talán éppen képzettsége miatt? Vajjon hány erdőgazdaságnál van a szakiskolai képzettség megkövetelve? Majdnem egynél sem, de igen sok azoknak a száma, a melyekből teljesen ki van zárva, talán éppen azért, mert inkább szolgákra, mintsem szakképzettségre van ott szükség. Itt pedig — hogy megrögzött hibámba, a szókimondásba ismét bele essem — konkrét esettel is szolgálhatok. Hazánk egyik legnagyobb erdőgazdasága, a Coburg hercegi nyanyis egyik szakiskolai szaktársam kérényére azt válaszolta, hogy a hivatal a népből maga neveli magának az altiszteket s így náluk a szakiskolásokra nincsen szükség. Vajjon nem hasonlott meg szakunk önönmagával, midőn tisztviselői között akadnak olyanok, kiknek módjukban állana a szak tekintélyét előmozdítani és növelni, azt önös érdekeiknek alárendelik és a képzett altisztek kizárása által teljesen aláássák?

A szakiskolások ellen intézett támadások legtöbbje abban sarkallik, hogy tudákosak és hogy nem tudnak alkalmazkodni az adott viszonyokhoz, míg ellenben a magántanulóknál ennek éppen az ellenkezőjét tapasztalhatni. Lehet, hogy akadnak erdőtisztek, kik alkalmazottjaiknál többre becsülik a mindenbe való beletörődést és az alkalmazkodást a szakismeretnél, de nagyon sajnálatos is az, ha így van, mert a milyen jogos a felháborodásuk az erdőtiszteknek a miatt, hogy egyes uradalmak kivedlett inasokból és lakájokból eskettetnek fel maguknak erdészeket és erdőmestereket, éppen úgy lehet jogunk nekünk is fetszólalni a szakmánkhöz nem illő és közénk nem tartozó egyedek alkalmazása ellen. Én ebben a szakiskolások, tehát a tagadatatlan szakismerettel bíró altisztek mellőzésében úgy a nemzeti, mint a magán vagyon nagymérvű megkáro-sítását látom s ezen bűnösnek mondható eljárás miatt előbb-utóbb szeretett szakunk fogja a rövidebbet huzni. Avagy talán tiszteletére fog válni szakunknak, ha az adófizető nép, illetve annak képviselői megtagadják a céltalannak látszó erdőőri szakiskolák költségeit s kérdőre vonják az ügyeinket intéző köröket, hogy mily eredményt értek el a kiadott százezrekkel sőt milliókkal, mikor az erdőszet szolgálatában alig találhatók szakiskolások s mi, a szakiskolák martaléka százával fogunk kiabálni kenyérért a független napilapok hasábjain? Ilyen viszonyok között bizony pusztulni kell

TÁRCZA.

A magláji vésznap.

Irta: Quintus.

— A „M. N.” után. —

(Folytatás és vége).

A szegény huszárok egyszerre két tűz közé kerültek. Előttük, a zsepcei cserjés-erdős hegylánczon az ellenség zöme és a visszavonuló uton, hátuk mögött is az ellenség. Tíz huszszoros ellenséges erő nyomta meg tehát őket, még pedig jól földött állásból és magasról. A lovas az ilyen ellen még csak nem is harcolhat.

A maroknyi előcsapatot Decleva főhadnagy azonnal leszállította a lóról. A házból és lehetőleg földött állásból viszonzották a tüzet fölfelé, karabélylyal. Azonban már az első támadás is olyan erős volt, hogy már a leugrásnál három huszár maradt halva a földön. A lovak közül is voltak már sebesültek.

A legénység löni kezdett, azonban csakhamar be kellett látni, hogy az egyre közeledő ellenség itt végképpen előli őket, ha késlekednek:

— Föliülni!

A huszárok heves golyó-záporban ugráltak föl a lovaikra megint. Az őrmesternek azonban a lovát lelőtték s így ő maga gyalog maradt.

Rémült kiáltozására az egyik huszár a nyereg-ből a kezét megkapta, de mivel fölvenni már ideje nem volt, az őrmester kénytelen volt örült vágatás-ban rohanni a ló mellett, a mig lélegzete el nem fogyott. Ekkor azonban a keze kisiklott a huszár kezéből, ő maga pedig ott maradt az uton. Hangosan kiabálni kezdett, de a minden oldalról előrerohanó ellenség hamar elhallgattatta.

Handsárral vágta el a nyakát.

Ennek a visszavonulásnak borzalmait több szem-és — bőrtanútól hallottam elbeszélteni (az utóbbiak t. i. a sebesültek voltak) és még most is tudom minden részletét.

vagy az erdőőri szakvizsgának vagy a szakiskolának.

Még a szakiskolások műveltségére vonatkozó kérdésre óhajtok pár szóban felelni. Erre nézve bizon azt válaszolhatom, hogy az erdőőri szakiskola sem mossa le a „mindenféle brancsról“ a piszkot, mert a birka, még ha Bécsbe viszik is, csak birka marad. Bizon támadóim azzal a kérdésükkel, hogy hát a szakiskolások miféle brancsból kerülnek ki, kissé a tyukszememre tapostak. Tudnivaló dolog ugyanis, hogy saját költségén a megkívánt életkorban levő emberek bármelyike beléphet az erdőőri szakiskolába, még akkor is, ha már előbb ki lett onnan csapva, míg arról, hogy államköltségen némelyek milyen módon jutnak be oda, jobb nem is beszélni. Altalánosságban véve a dolgot, szinte úgy látszik, mintha csak célszerűséggel azt kellene elérni, hogy a szakiskolások tudásban ne haladassák túl a magán tanulókat.

Nem folytatom azonban tovább, mert az igazságszólásért már eléggé fájdítom bevert fejemet. Még csak arra kérem támadóimat, hogy szakunkról írva jövőre tisztán a tárgyilagosság terén maradjanak s ne vigyék a vitatkozást a személyeskedés terére. Én a mit irtam, azt tisztán a szakom iránti szeretetből irtam s bár lehet, hogy a fiatalság heve kissé elragadott, csak szakunk hanyatlása feletti elkeseredésemnek adtam kifejezés s teljes tudatában vagyok annak, hogy a mit megírtam, az legalább

nagy részben megfelel a valóságnak állításaimat konkrét esetekkel bármikor bizonyíthatom.

Kapinya Antal
végzett erdőőri szakiskolás.

A névjegyzék kérdéséhez.

Lapunk 43-k számában „Az egyesülés nehézségei“ felírás alatt az a vélemény jutott kifejezésre, hogy égető szükség van az erdészeti és vadászat terén működő altisztek (esetleg az állandóan alkalmazott képzetlenebb szolgák) lehetőleg teljes név- és lakjegyzékének birtokába jutni, mert csak ennek után lehetne azután hozzájuk férközni, őket az egyesülés szükségességéről, az összetartás és együttműködés üdvös voltáról meggyőzni s a nagy részüknél mutatkozó közönyt és a nemesebb eszmék irányában tanusított elzárkózottságot ha nem is valamennyinél, de legalább a többségnél megtörni.

Ezzel az eszmével már magam is régóta foglalkoztam és a midőn a járási erdőőri szolgálattal megismerkedtem, azt kivihetőnek is találtam és csupán csak két kérdés fölött merült fel némi aggodalmam, nevezetesen: hogy a szóban lévő névjegyzék összeállításához megkívánt nagy munkát ki fogná elvégezni s ki dolgozná fel az óriási anyaghalmazt s ennél a kérdésnél már akkor mindjárt lapunk szerkesztőjére gondoltam. A másik kérdés pedig az volt hogy kiket kellene az adatgyűjtésben munkatársakul megnyerni, mert igen sokan lehetnek erre alkalmasak, de lapunkat nem olvasván, az egész tervről nincsen tudomásuk s így még legjobb akaratuk mellett sem nyújthatnak segédkezet.

Ezek a nehézségek szerintem már most jórészt

Decleva és huszárai vágatva iparkodtak a maglaji hán felé, a főcsapathoz menekülni, de már akkorra az utat lőtték minden oldalról. Sőt a maglaji régi várból két ágyu is kartácsozott át a Bosnán; úgy látszik hogy ezeket az ágyukat ott dugva tartották előbb.

A visszavonulás olyan volt, mint a régi vesszőfutás és tökéletes rendetlenségben ment végbe. A lovak megvadulva vágattak s az ut két oldaláról kényelmesen lőttek a tömegesen elősiető fölkelők a huszárokat.

Most már csak a szélvészgyorsaság volt az egyedüli mentség, de ez sem tarthatott sokáig.

A szerencsétlenség különben sem jár egyedül. A visszafelé vágató lovakat Maglaj előtt egy torlasz tartoztatta föl. De ez még nem az ellenség torlasza volt, hanem a két hátul ballagó társzeker, mely nem birt a keskeny uton hirtelen megfordulni és éppen keresztben feküdt az uton.

A menekülő huszárok itt hirtelen megtorlódtak és ide csapkodott a golyózápor legjobban.

Védekezésről szó sem volt már többé s ime már a menekülés is kétségessé lett.

Az eltorlaszolt helyről a huszárok a sik felé törhettek csak le balra, mivel jobbra a Bosna folyik. Igen, de itt meg a deszkapalánkok, kerítések és sövények egész rendszere állott ellen a kertek közt!

Le kellett tehát tépni-dönteni az akadályt, de hamar, hamar! Chorinszky főhadnagy kezdte, de a mint az első deszkát kitepte a palánkból, már holtan hanyatlott le.

A huszárfiuk azonban folytatták a munkát. Egy részük ott is maradt halva, vagy ami még rosszabb, sebesülve, zsákmányul az ellenségnek.

Decleva főhadnagy néhányadmagával csodaképpen el birt jutni nyugat felé, a dombok alá és mindenféle kalandok után csak másnap jelentkezett az előnyomuló gyalogsapatoknál.

Az uton a főcsapat visszavonulásának borzalmait a hán előtt kulmináltak.

eloszlottak, a mennyiben a dolog élére lapunk szerkesztője állt s késznek nyilatkozik nem csak a felette terhes munkát magára vállalni, de nem riad vissza még az anyagi áldozatoktól sem, bár nem tudom, hogy milyen módon véli a sikert legbiztosabban elérni. Erre nézve a szerkesztő ur engedelmevel én is kimondom az én saját véleményemet.

Saját tapasztalataim alapján egész határozottsággal állithatom, hogy a statisztikai adatok gyűjtésénél nagy segítségre lehetnének a járási vagy kerületi erdészet altisztek, a mennyiben velük az egész ország ugyszólván be van hálózva és minden járási erdőörnek több község erdeje is felügyeletére van bízva, mely erdők azután többnyire összefüggésben állanak más, esetleg magán erdőbirtokokkal, sőt bátran állithatom, hogy a községi erdők rendszerint be vannak ékelve ilyen más erdőterületek közé. Ilyen viszonyok mellett a járási erdészeti altiszteknek nem csak hogy módjukban van a szomszédos kartársakról tudomást szerezni, hanem bizonyosan gyakran nyílik alkalmuk azzokkal hol hivatalosan, hol — mint jó szomszédokhoz illik — barátságosan közlekedni s így szinte gyerekjáték nekik a névjegyzékhez szóló adatokat beszerezni, ha pedig személyes érintkezésre nem lenne alkalmuk, elegendő, ha legalább azoknak neveit, lakását és utolsó postáját megtudakolják, mire nézve gyakran erdei munkásoktól is nyerhetnek felvilágosítást s az így nyert adatokat közlik az anyaggyűjtő szerkesztősséggel. A kérdés illetően megoldásánál csak egy nehézség merül fel, nevezetesen az, hogy mikép volna lehetséges erre a közreműködésre azokat a járási erdőöröket is megnyerni, kik lapunkat nem olvassák és így nem is tudhatják, hogy miben és miként segídezhetnének. De hát ennek is meg lenne a maga módja, csak akarni kell.

Alig hiszem ugyanis, hogy lenne olyan vidéke hazánkban a hová lapunk ne járna s illetve olyan vármegye, a hol azt legalább egy-két járási erdőör

nem olvasná, ezek pedig vármegyebeli kartársaiknak legalább egy részét bizonyosan ismerik s velük ha nem is élőszóval, de legalább írásban érintkezhetnek. Csak egy kis jóakarát, egy kis buzgóság szükséges ahhoz, hogy a legkielégítőbb eredményt elérhessük és lehetőleg teljes cím és lakjegyzék birtokába juthassunk.

Igaz, hogy talán legegyszerűbb megoldása lenne a dolognak egyenest az erdőhatóságokhoz, erdőgonokságokhoz és uradalmi erdőhivatalokhoz fordulni a szükséges adatok közlése végett s erre mindjárt a megfelelő nyomtatványt is megküldeni, kérdés azonban, hogy ez célhoz vezetne-e mindenütt s vennének-e maguknak az erdőhatóságok vagy erdőtiszt urak időt ebben az őket alig érdeklő dologban közreműködni,

Az én véleményem szerint az adatok gyűjtésénél a következő kérdésekre kellene megfelelni:

1. Az erdészeti vagy vadászati altiszt neve;
2. Rangfokozat vagy cím;
3. Szakiskolás vagy magán uton vizsgázott-e.
4. Nyelvismeret;
5. Lakhely;
6. Utolsó posta;
7. Megye;
8. Szolgálatadó neve;
9. Az őrizetre bízott terület kiterjedése katasztrális holdakban kifejezve.
10. Javadalmazás;

Célszerű lenne talán ezen 10 pont mellé még egyet beilleszteni, a melyben feltüntethető lenne az, hogy a járási vagy kerületi erdőör hány község határában fekvő s hány különálló erdőbirtoknak a felügyeletével van megbízva, ezt azonban meg lehetne tenni a 9 tétel alatt feltett kérdésre adott feleletben is.

Az itt felsorolt kérdésekre jól megadott feleletek véleményem szerint teljesen megfelelnének azoknak a kívánalmaknak, a melyeket a cím és lakjegyzékhez fűzünk.

Itt, a hol az ut derékszögbe hajlik, nagy csapat felkelő puskával és handsárral készen várta a menekülőket. Azonfelül éppen akkor készült egy torlasz.

A huszárok ezt látva, nekiugrattak a gyülelész népnek. Volt, a ki a torlaszt is átugratta. Többen azonban holtan buktak le a lóról. Az ellenség már 5—10 lépésről lőhette őket.

Mindazonáltal néhány török is ott hevert a földön széthasított koponyával.

Paczona százados alól a lovát kilőtték és gyalog védekezett egy darabig. Szerencsére egy gazdátlan ió fölvette a hátára.

Az uton szanaszét holttestek heverték és a későn érkező egyes menekülő huszárokat vad gunyakaczej közt lövöldözték le a lóról az utfordulónál.

Mindazáltal több huszár derekasan átvágta magát a pusztá kardjával s azután lóhalálában nyargalt ki a kelepcéből.

Hogy ez így lehetett, szegény Haydt lovag hadbiztos utolsó érdeme volt.

A derék élelmezési tiszt ugyanis szekereit nyomorult módon elvesztvén, zsebében a 20.000 forinttal, lovon menekült tovább.

A hán előtt éppen akkor ért a hirtelen utfordulóhoz, a mikor ott egy tarfejű bosnyák kötelet húzott keresztbe az uton.

A tiszt egy óriási vágással kettőbe hasította a kötélhúzó bosnyák fejét, de a következő pillanatban már ő is a földön hevert. A lovat kilőtték alóla.

És ekkor — mint azt a háboru után Maglajba való szemtanukkal hivatalosan is megállapították — egy rövid, de hősies küzdelem kezdődött.

Haydt lovag, kezében kivont karddal, körülnézett és legott fölismerte, hogy innen nincs többé menekvés. Bátor, de egyben nagyon eszes férfi lehetett, mivel azonnal belátta, hogy utolsó reménysége csakis abban lehet, ha azonnal bemegy a nyitva levő hánba, a hol legalább valami sarokban védhetné magát, a mig csak lehet. Hadd legyen legalább drága az élete.

Kardvágások közt érte el a nyitott ajtót, Lőni

Egyedül rajtunk áll már most, hogy ez a felette érdekes és talán eléggé fontos mű mielőbb összeállítható legyen. Mi erdészeti és vadászati altisztek vagyunk első sorban hivatva a minket érdeklő adatok összegyűjtésére és rendelkezésre bocsátására, mert a szerkesztőnek amugy is rengeteg dolgot fog adni a rendelkezésére bocsátott kész anyag feldolgozása.

Tekintetbe kell azonban vennünk még azt is, hogy ily nagyobb szabásu munkának az összeállítása és kinyomtatása nagy anyagi áldozatokat igényel s így ezek viselésében is sietnünk kell a szerkesztő segítségére oly módon, hogy az „Évkönyv“ 2 koronányi csekély előfizetési díját mihamarább beküldjük, nehogy költség hiány miatt annak megjelenése késedelmet szenvedjen.

Én a magam részéről megkezdtem már az adatok gyűjtését Esztergom vármegye területén s tiszta szívből, örömet teszem ezt, mert meg vagyok róla győződve, hogy ezzel ha nem is nagy mértékben, legalább részben hozzájárulok helyzetünk tisztázásához és javulásához.

Biztat a remény, hogy példámat számosan fogják tisztelt kartársaim közül követni s ezeket mint közjavunk munkásait már előre is szívből üdvözlöm.

Kuth Ignác
megyei járási erdőőr.

A NAGYVILÁGBÓL.

Nálunk most kivétel nélkül a parlamenti válság megoldásával foglalkoznak. Ismeretes ugyanis, hogy az ellenzéki pártok megakadályozták úgy a folyó évi államköltségvetés tárgyalását, valamint az ujoncjutalék felemelését s ezek megadása ellenében a hadseregnek nemzeti szellemben való teljes reformálását követelik. A válság megoldása céljából Ő felsége hosszabb időn

nem mertek rá, nehogy egymást találják el a fölkelők.

Az ajtóban egy fölkelő támadt rá handsárral. Nyomban levágta a fölkelőt, de, úgy látszik, a nagy lendülettől elbukott a küszöbön. Ez volt a végzete. A következő pillanatban elnyomták a földön és egy erős fölkelő rávetette magát handsárjával.

Néhány másodperc múlva gúnyos röhögés közt mutogatták az uton Haydt lovag fejét.

A kik egyébiránt ezen a hirtelen forduló szögleten átvágták magukat, jobbra mind megmenekültek. Sebesülteiket magukkal czipelve azonban csak másnap és harmadnap juthattak el az elől menő „belga király“-ezredig, mely fölvette őket, jöllehet Kosnánál augusztus 4-én már ez is kénytelen volt verekedni a fölkelőkkel és csak nagy bajjal törhetett utat Maglajig.

Csoda egyébiránt, hogy ez az egész támadás összesen csak negyvenöt emberbe került, a mely számból a fölhalált és eltűnt halott 42; a többi 3 sebesült. Nem kis bravur volt az, hogy a huszárok nagy többsége mégis csak kivágta magát.

át Budapesten kiváló politikusainkkal tanácskozott, a tanácskozások eredményéről azonban mit sem tudni s így a válság nagy kárára az országnak tovább tart s kérdés, hogy milyen megoldást fog nyerni.

Egyik nagy hátránya a válságnak abban is nyilvánul, hogy azokat a katonáinkat, kik most szolgálják harmadik évüket, nem fogják a folyó hó végével szabadgólalni, hanem az év végeig bent tartják őket. Ez alól az intézkedés alól csak az egyéves önkétesek vannak kivéve.

Az előbbi héten még az országos válság kérdését is háttérbe szorította a budapesti Párisi Nagy Áruház égése. Hazánknak eme legnagyobb áruháza, mely másfél száz alkalmazottat foglalkoztatott s a székesfővárosnak egyik legszebb látványossága volt, múlt hó 24-én este 7 óráját a villamos vezetéktől kigyulladt s a tűz oly rohamosan terjedt fölfelé, hogy a ház lakói nagy részben a negyedik emeletről való lengrással voltak kénytelenek a biztos tűzhalál elől menekülni. A tűzoltóság kifeszített mentőponyvai dacára az ugrók közül 12 személy halálra zurta magát, a sebesültek száma meghaladja a huszat. A sebesülteket Ő felsége is meglátogatta a kórházban s nem csak vigasztalásban részesítette őket, hanem felségélyezésükre magánpénztárából még 5300 koronát is adományozott. Hogy a romok között hány halott van, azt még eddig nem állapították meg.

A külföld eseményei közt legjobban leköti a figyelmet a macedóniai bolgárok lázadása, kik sorra égetik a török falvakat s ujabban egy Konstantinápoly és Budapest közt közlekedő gyorsvonatot is felrobbantottak, mely alkalommal hat ember meghalt s számosan megsebesültek. A török hatóságok tehetetlenek a a bandák üzelmeivel szemben az utóvégre is valamely más hatalomnak kell ott rendet csinálni. A lázadók különben éppen ezt szeretnék elérni, mert csak így vélnek szabadulhatni az elviselhetlen török iga alól.

A halottakat a sikság bejáratánál, egy üde forrás mellett temették el. A mikor mi harmadnap arra mentünk, már szép friss nyirfa-kereszt volt a sirokon, a forrás fölött pedig egy tábla volt ezzel a fölirással:

Huszáren-Quelle.

Ebből azonnal ittunk is.

A mikor pedig, éjjel, holtrafáradva a maglaji hán mellett levő táborban megszálltunk s ott valami puha, frissen ásott földön esett kényelmes alvásunk, reggelre virradván megkérdeztem az ottvaló őrséget, hogy ez miféle ásás legyen.

A kommandáns így felelt:

— Itt kérem tegnap 14 maglaji ember lógott az akasztófán. Oda temették őket.

Igaz-e, nem-e, azt már nom tudom. Írásban sem olvastam azóta.

Hasznos tudnivalók.

Szárított zöldség. A zöldséget: sárgarépát, petrezselymet, zellert épp úgy száríthatjuk meg, mint a gombát. Megszárítani a zöldséget mindenkinek érdekes, akinek nincs a nyers zöldség elrakására, beteltelezésére alkalmas helye.

A zöldséget megtisztítjuk, megmossuk és vékony szeletekre, karikákra vágjuk, azután akár a kencében a kenyérsütés után, akár a vastüzhelyen a főzés után, vagy annak sütőjében megszáritjuk. Arra ügyeljünk, hogy a zöldség nagy melegtől meg ne barnuljon, mert a színnel a jó ízét is veszti. Jól meg van szárítva a zöldség, ha összenyomható, ruganyos, de leveit nem ereszt, ha megtörjük. Az is baj, ha a zöldség nincs jól kiszáritva, mert akkor nem tartható el.

A megszáritott zöldséget bő nyílású üvegekben lekötve, vagy ritkaszövetű zacskóban fölakasztva száraz, szellős helyen tartjuk.

Fagomba fejlődését, többek kísérletei szerint, megzavarja a kénssav, az ammoniák foszforsavas sók és gyümölcsnedvek pedig táplálják. Levegő és világosság elzárásával mérsékelt melegben és nedvességben a gomba buján tenyészik. Megjegyzendő még, hogy Hartings Róbert alapvető kísérletei szerint a házi gomba és a vele rokon gombafajok világos helyen éppen oly jól tenyésznek mintha a világosságot elzárjuk és hogy kizárólag csak kiszáritással és szárazon tartással lehet teljes biztonságban a tőlük megtámadott faalkotmány, mert a chemikáliák rendszerint csak a gombát, de nem a csiráit, semmitit meg.

Szoba virágaink öntözése. Szoba növényeinknél nem csak az átültetésre, tisztántartásra, a világosság mennyiségének megválasztására s ehez hasonló körülményekre kell figyelemmel lennünk, hanem nagy fontossággal bír a helyes öntözés is, különösen télen, a midőn helytelen, túlságosan bő öntözés által egész virágállományunkat tönkre tehetjük.

De nem csak a víz mennyiségére kell figyelemmel lennünk az öntözésnél, hanem a víz minőségére is.

Különösen ártalmas a túlságosan hideg víz s a meszes kútviz.

Cserépvirágok részére legjobb az esőviz, hólé és folyóviz és pedig felmelegített állapotban, oly melegen, hogy kezünk alig legyen képes kiállani a melegséget.

Ha csak kútvizünk van az öntözés céljaira, úgy az okvetetlen felmelegítendő a cserépvirágok öntözéséhez és kívánatos, hogy egy-egy zacskó galamb-vagy lótrágyát akasszuk bele melegítés közben hetenként legalább egyszer, mert így kiváló hatást érhetünk el.

Kertünk öntözésénél is ügyelnünk kell arra, hogy a kútvizet ne közvetlenül használjuk fel öntözésre, hanem előbb kádakba merjük s csak miután már ott órákon át állt, nyújtjuk a növényeknek, mert a nap melege magában is képes az ilyen vizet nem csak felmelegíteni, de meg is puhítani.

K. Ö.

KÜLÖNFÉLÉK.

Ciklon az orosz fővárosban. Augusztus 8-áról 9-ére virradó éjjel óriás felhőszakadással ciklon támadt Pétervár körül a finn öbölben s a megrázkódtatás és hullámmzás az egész Néva-tájékat átjárta. A Néva nivója fölemelkedett 7 vonallal a normális magasság fölé. A vihar az összes kertekben nagy kárt okozott; nincs Pétervárnak az a nyilvános kertje, — pedig van sok, — a hol százával ne döntötte volna le az óriás fákat a szél. Számos ház összeomlott a szabad partok táján. Magán a tengeren is számos szerencsétlenség történt. A ciklon alatt a szabad vizen halászó bárkák legnagyobb része nem tért vissza. Szesztroerek tengeri fürdőnél — néhány percnyi hajóutra van Pétervártól — a partra kivetődött egy ilyen bárka, melyről meghatározni nem lehetett, kié? A hajóstársaságok személyszállító helyi gőzösei nem jártak két napon át. A jakt-klub dokkjai táján őrség vigyázott az örületen táncoló hajó- és jakt-seregre. A Kamennij osztrov — egyike a pétervári nagy városrészeknek — csaknem teljesen átalakult. A kanálisok itt kiöntöttek, a Névaággal együtt. A hepe-hupás földön számos apró sziget és félsziget képződött, az óriás utcákon a fogatok mind vizen gázoltak keresztül. Olyan helyeken találtak csónakokat, a hová csak a víz sodorhatta azokat. A közeli szigeteken álló nyári lakások közül, melyek majdnem mind fából épültek, igen sok összedőlt. A Péter Pál-erőd várfokán reggeltől késő estig ágyuztak és még éjszaka is időnként fölhangzott egy-egy ijesztő durranás.

Az állat lelke és szava. Az állat élete is, épp úgy mint az emberi, sirás vagy nevetésből áll. Némely állatban megvan az érzelemnyilvánítás minden külső és belső föltétele. Például a titi-majom, mely tud nevetni, mint az ember. White szerint a harkály és a papagály is vidám legények, kinevetik még a saját bohózkodásukat is. Mig az erdők bohém lakosai, a szárnyasok ilyen rózsásan fogják föl az életet, addig a legtöbb négylábu jobban érti a sirás szomorú mesterségét. Így például a ló, az elefánt, a medve, a szamár, az öszvér, és több szarvas- és majomfaj könyeket ejt bánatában. Burton, a híres utazóasszony írja, hogy szomjas elefántokat látott könyezni a szíriai pusztán. Ezeket a szegény állatokat megkönyékezte a szomjanhalás rettenetes réme és bőgve, magasra tartott ormánnyal, kiszáradt torokkal, mintha zokogva segítségért kiáltottak volna. A szülői szeretet is képes arra, hogy könyet facsarjon ki az állat szeméből. Boerlage dr. természettudós egy halálosan megsebesített nőstény majmot látott, a mely ereje utolsó megfeszítésével szorította magához kölykét és megtört szeméből egész könyzáport hullatott ra. A mi az állatok gondolatközlését illeti, itt már sokkal fősvényebbül járt el a természet, mint az öröm vagy a bánat külső eszközeinek adományozásnál. Az emberi nyeldekölő, gége, nyelv, ajak és idegrendszer bámulatos kombinációja, mely összetettségben lefözi egy-egy nagy hadihajó kötélrendszerét, nem adatott meg az állatnak. Például a kutya értelmes fajtáinál gyakran megfigyelhetjük az elmélázást és olyan cselekedeteket, melyek gondolkozást bizonyítanak, de a legértelmesebb kutya is kénytelen beérni az ő, (bár sokféle színezetű), „vau-vau“-jával, mert a torka szervei csokolásnál egyébre nem képesítik. Viszont a madaraknál bámulatosan tökéletes szótagolási képességgel találkozunk, de itt meg az értelem hiányzik, mely a te'is készségét gondolatközlésre használná föl. Valamennyi állat közt légkifejtettebb szótagolása a fülemile. Vannak népfajok, melyek sokkal kevesebb szóhangot használnak nyelvükben, mint ez a madár, mely

mégis képtelen a hang-kincsét értelmes, tudatos szavakká kombinálni. A madarak ősidőktől fogva öröklök fajuk énekét, de bizonyos fokig, egy idegeen faj énekét is be-tanulhatják. Ha a kis madarat, mihelyt világra jő, azonnal elszakítják családjától és másfajta madarak közé zár-ják, ezek énekét tanulja el.

Az oroszlán fogorvosa. A sternbergi állat-seregletben különös fogorvosi műtétet végeztek nem-régiben. A sereglet egy oroszlánjának a foga fájt, és ezen csak úgy lehetett volna segíteni, ha a fájós fogát kihúzzák. Kratochwil Ferencz városi állatorvos ajánl-kozott a műtetre. Az oroszlán-szelidítő és egy ör-kiséretében bement a ketreczbe, a többi örök pedig vascsákányokkal állták körül a ketreczet. Az oroszánt az idegen látogató eleinte nyugtalanította, de Kratochwil bátran odalépet és egy percz alatt kihuzta a fájós fogat. A műtét hírére egy fényképész is odasietett, hogy a nevezetzs jelenetről fölvételt csináljon.

Kedélyes orszlánvadászat. Lindi délafrikai város határában két oroszlán tartotta rettegésben a lakosságot. Az oroszlánokat nem sikerült elfogni, bárha az összes környékbeli európai vadászok a vad-állatok megkerítésére törekedtek. A környék több pontján hatalmas fogókat helyeztek el, ámde ez nem vezetett eredményre. Az egyik oroszlán ugyan egy izben belekerült a fogóba, de egy hatalmas karezolás hátrahagyásával ismét megszabadult. Közben az orosz-lánok rövid időre otthagyták a környéket. Ezalatt azon-ban az történt, hogy egy fiatal afrikai benszültöt találtak a hálóban, majd később egy másik törzsbeli akadt benn egyik lábával a hálóban, úgy, hogy hosszú ideig tartott a míg kiszabadították. Az oroszlánok köz-ben visszatértek a vidékre és könnyen megeshetett volna, hogy a hálóban megakadt benszültöt fölfalják. Miután a háló nem vezetett eredményre, jó magas állványt helyeztek el a környék egyik pontján és az állvány tetején több vadász helyezkedett el, hogy az oroszlánokat lelőjje. A vadállatok azonban közelébe sem mentek az állványnak, míg végül egy harmadik módon próbálkoztak a két fenevad birtokába jutni. A hálókba ugyanis szamarakat és ökröket huzoltak, de harapni való híjján megdöglöttek, mielőtt az orosz-lánok kedvet kaphattak volna az eleven számár- vagy ökröhusra.

V. L.

Legeredetibb ruha. A legeredetibb ruhát két-ségtelenül Hall Róbert viseli Texasban. Ez az öltözet több mint száz darab állat bőrből áll, megannyi vadá-szati vivmánya Hallnak. Medvék, farkasok, párduczok egymáshoz varrott szőrméi alkotják a törzset s ezen-felül van e ruhán madártoll, halpikkely, a denevér-szárny, szarvasköröm és a többi. Ennek a különöznek párja akadt az Egyesült-Államokban, Rochesterben, aki csörgökigyók bőréből gyártott magának ruházatot, amelyhez százhuszonöt hüllőt használt fel díszítésül. Érdekes ezen a ruházaton a gombozat. Minden egyes gomb kigyófejből áll, melyből gyöngyszem kandikál ki szem helyett. A triumvirátus harmadik tagja gya-nánt sorakozik a két előbbihez egy angol koldus, Bigg John. Ez a koldus különös előszeretettel szedegetett és kéregetett bőrdarabkákat s azokat minden rendszer nélkül, nap-nap után hozzávarta az egyetlen ruhájához. Így azután lassanként belevarta magát egy vastag bőr-rétegbe, mely nem kopik és amelyet állandóan visel. Hogy ez a koldus örült, azt tudja és elismeri mindenki, ellenben a másik kettőről csak azt szokás mondani, hogy különöz. Az eltérő kritikának az a magyarázata, hogy a két előbbi gazdag ember, az utóbbi pedig szegény.

Akadtak persze ezeken kívül is különböző izlésű különöznei az eredeti öltözködésnek. Így néhány év előtt Brüsszelben Buse Péternek jutott eszébe az a furcsaság, hogy üvegszálakból font kabátot készíttessen magának. Ehhez persze stilszerűen illet az ugyancsak üvegből készült kalap és a cserép cipő. Egy bolond, a közmondás szerint, százat csinál. Ebben az esetben csak egyet sikerült kinyomozni. Buse ötletét egy bro-oklyni urhölgy is magáévá tette. Miss Ellen Jaqua is készíttetett magának ugyancsak üvegből toalettet. Akadt olyan is, aki cukorpapírosból tákolt össze magának valamelyes ruházatot. Ebben a kosztümben pénzért mutogatta magát Amerikában. És mivelhogy sokan akadtak, akik megnézték, így tehát bizonyosra vehető, nem ő volt a bolond.

Cigánybosszu. Sós-Ujfaluban véres gyilkosság tartja izgalomban a lakosságot. Még a mult év őszén történt, hogy a falu határában egy vándor cigány-familia telepedett meg, de csakhamar veszedelmesekké kezdtek válni a cigányok, mert a kukoricza, burgonya és a szőlők között nagy kárt okoztak. Szubits Márton községi bíró a sok panaszra maga elé állította az egész cigánycsaládot és büntetésből valamennyit megnyiratta. A nyírás befejezése után a cigányok átkozódva távoztak a községhezáról és még aznap elhagyták a határt is. Vasárnap éjjel nagy láрма és segélykiáltások zavarták fel Szubits bíró szomszédjait. Mikor az emberek össze-futottak, a bírót, ki rendszerint kint szokott aludni a tornáczon, széthasított koponyával halva találták az ágyában. A bíró kocsisát, Marcschalkó Tamást pedig az istálló ajtóban találták meg véres fejjel, eszméletlen állapotban. Szubitsné, ki a kocsis lármájára felébredt, ki akart menni az udvarra, de alig hogy az ajtót fel-nyitotta, észrevette a cigányokat, akik beakartak ro-hanni, de az ajtót sikerült előttük becsapni, miáltal Szubitsné megmenekült. Az esetről értesítették a cse-n-dőrséget, mely nyomban üldözöbe vette a gyilkosokat, kiket azután hétfőn délután sikerült is elfogni. A le-tartóztatott cigányok azok voltak, akiket a mult ősszel Szubits megnyirattott. Ezek a cigányok már napok óta a szomszéd község határában rejtőzködtek, várva a kedvező alkalmat, hogy a bírón boszut álljanak a megnyiratásukért. Vasárnap éjjel azután végrehajtották tervüket. A bíró rögtön meghalt. A kocsis még él ugyan, de aligha marad életben.

A nyirfa, mint villámhárító. Azt tartják: csalánba nem üt a menykő. A menykő ezt bizonyára megvetésből teszi, de azért e miatt a csalánnak nincs oka bosszankodni. Különben, egy amerikai lap szerint, a 'csalánnak ebben a sorban kollégája — a nyirfa. Ebbe se üt bele a menykő. E szerint a lap szerint a rézbőrűek vihar idején nyirfák alá menekülnek. A dolog-nak lehet valami alapja, mert a különböző fanemek a villámcsapás veszedelmét illetőleg nagy eltéréseket mutatnak. Mialatt például bükkfát egyszer ér a villám, tülelű fákba 16-szor, a tölgyfákba meg 54-szer csap bele. A veszedelem egyrészt a fa villámos vezető-képességétől, másrészt pedig a gyökerek formájától és attól függ, hogy milyen a talaj, a melyben az illető fanem legjobban tenyészik. Az idézett amerikai lap azt állítja, hogy Tennesseeben eddig még soba fűzfába nem csapott bele a villám, de kérdés, hogy van-e fűzfa egyáltalában Tennesseeben?

Alarcos rablók a parókián. Az ugocsamegyei Komjátról írják hogy ott napok óta izgalmas dolog tart-já rettegésben a csendes község lakosságát. Augusztus 16-án, vasárnap a nagy viharban összeomlott a templom tornya, augusztus 18-án, kedden pedig Rabár János

görög-katolikus főesperes lakásába éjnek idején négy bekormozott arcú rabló tört be. A rablók fölnyitották a ház kapuját s a cselédet, a kivel a bemenetkor találkoztak, halállal fenyegették ha lármát csap. A család éppen vacsoránál ült, a mikor az egyik rabló belépett a szobába s revolvert szegezve a főesperes mellének, pénzét követelte. A főesperes és nőtestvérei a kertre nyíló ablakon át elmenekültek. A rablóval szemben a fiatal pap, ifjabb Rabár János maradt, a ki dulakodni kezdett vele s kezéből kiütve a fegyvert, kilökte a parasztot az ajtón. A család tagjai a harangozóhoz futottak, a ki félreverte a harangot s a rablók, a kik nem merték fegyverüket használni, erre elmenekültek. A község lakossága rémülten futott ki az utcára s az izgalom csak akkor csillapult, a mikor a főesperes a sikertelen rablótámadást elbeszélte az összesereglett lakosságnak. A csendőrség keresi a rablókat.

Az állat hangja. Egy tudós, csodálatosképpen nem német, hanem francia, egész kis kötetnyi tanulmányt írt az állatok hangjáról, — zenei szempontból. Nem a madarokról szól a könyv, hanem a négylábuakról. A tudós szerző nagy elismeréssel szól a ló hangjáról, ennek van a legzengőbb hangja szerinte minden állat között, a nyerítése átölel egy egész kromatikus skálát, a nélkül, hogy csak egyetlenegy félhang is kimaradna belőle. Az állatvilág Pattija azonban mégis a majom. Hangjának terjedelme egy teljes oktáva, ezt elénekli kifogástalanul fölfelé és lefelé. A számárnak sincs oka röstednie, neki is majdnem olyan szép hangja van, mint a lónak. A kutyanak, a szerző szerint, nem a természetes hangja az ugatás, vad és szabad állat korában a kutya nem ugatott, ez a mostani hangja a sok évszázados szolgátságban megkopott és megfokult maradványa egykori organumának. Szóval, a kutya egy énekes, a ki elveszítette a hangját.

Khinai rabszolgák. Khinában minden egyes családtag a családfőnek kizárólagos tulajdonát képezi és családjának tagjait a családfő tetszése szerint, bárkinék és bármikor eladhatja. Az ily módon eladott családtag nem oly helyzetű rabszolga, mint voltak valamikor a négerek az Egyesült Államokban, de azért föltétlen birtokát képezi annak, ki őket megvette. Az eladott házasságot köthet, családot alapíthat, de neje és gyermekei is urának tulajdonát képezik, ki megkérdezés nélkül adhatja el őket bárkinék. Ha egy atya eladja gyermekét, úgy ez közjegyző előtt kiállított okmány mellett történik, amit mind az eladó mind a vevő tentába mártott balkeze hüvely-ujjának lenyomataival erősít meg. Egy tizenöt éves egészséges fiú ára harminc-nyolc dollár, khinai pénzben harminc-nyolc ezer rézpénz és a vételárát a vevő a közjegyző kezébe fizeti le, aki ezt azonnal az eladónak adja át. A leánygyermek eladási ára elképzelhetetlen csekély. Egy 15 éves kifejlett leány ára 10 dollár, míg egy tízéves leány három dollárért is megvehető. A khinai családi életben a leánygyermeket semmire sem becsülik. A gyermekek megkapja rendes táplálékát és a leányok az ételmaradékot kapják, — ha ugyan marad valami. Sok helyen ha már van egy-két leánygyermek a családban, az újszülött leánygyermeket a disznóknak adják megenni. E barbár szokás leginkább Khina déli tartományaiban van divatban és némi magyarázatát leli abban, hogy e vidék rendkívül népes és a megélhetési viszonyok a minimumra vannak szorítva. A másik ok a khinai nép rendkívüli szaporaságában rejlik. A khinai kormány mitsem tesz a rabszolgaság és a gyermekgyilkosság meggátlására, amely szokások évezredek e népnél és igen nagy átalakuláson kell átmennie elsősorban a vallásnak, hogy e két barbár

szokás meg legyen szüntetve. Ez pedig igen nehezen fog menni, mert még a legelvetemedettebb khinai is görcsösen ragaszkodik őseitől örökölt bálvány isteneihez.

A szerelmi vallomások statisztikája. Egy amerikai, akinek sok ráérő ideje lehet, ismert regényekből és novellákból összeállította a szerelmi vallomások statisztikáját. A meghallgatott szerelmi esküvések száz esete közül 81 férfinél azt a megfigyelést tette, hogy ezek „Ő” nélküle nem élhetnek; 72 erősen szorongatja hölgynének kezét, 67 az ajkát csókolja, 2 a kezét, 1 a haját s egy másik — nyilván zavarában — az orra hegyét. 14 férfi a megindulástól nem tud szóhoz jutni, ugyanennyi lelkifurdalásokat érez; 9 azt mondja: „Hála Istennek!”, 7 pedig „kimondhatatlanul boldog.”

A nők közül 87 előre tudja, hogy a vallomás meg fog történni; 81 a férfi karjába hanyatlik. 2 egy székre. 72-nek a szeme elárulja viszontszerelmét, az egyik tüsszent, de mivel csak tizenhat esztendő, ennek nincs különösebb jelentősége. Csak három mondja, hogy „beszéljen a mamával”, 12 eltakarja az arcát, 11 pedig karját a szeretett férfi nyaka köré fonja. Egy hölgy, aki negyventöt tavaszt látott, tiltakozik az eljegyzési csók ellen, s egy másik, egy özvegy, egyszerűen így szól: „Természetes, de legyen esze.”

A meg nem hallgatott szerelmi vallomások ötven esetében 31 férfi, mint örült rohan ki a szobából a kertbe, 17 kijelenti, hogy életének nincs többé célja, 15 szóvalanná lesz, 13 azt mondja, hogy okos lesz és vigasztalódni fog. Csak 6 fenyegetőzik öngyilkossággal, 4 ki akar vándorolni, 3 a haját tépi, 1 kezét a nadrágzsebébe dugja és fütyül, 1 kezével az ablakot veri, egy másik pedig — s alkalmasint ez a legbölcsebb — gondosan leveri nadrágja térdéről a port.

A legnagyobb léghajó. Berlinből jelentik, hogy a világ legnagyobb léghajójának, a Deutschland-nak régóta tervezett felszállása szeptember hónap folyamán fog megtörténni. A felszállásnál két új Zekeli feltalálta készüléket is fognak használni. Az egyik készülék a menet irányának megállapítására szolgál, a másik készülék pedig a léghajó minden legkisebb mozgását fölfelé vagy lefelé pontosan jelzi. Mind a két készülék nagy hasznára lesz a léghajó utasainak. Egy előkelő newyorki hölgy ajánlkozott, hogy a léghajó és a felszállás költségeit fedezi, ha részt vehet az utazáson. Tudományos körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak az óriás léghajó utjának. A léghajó Kelet-Európán át esetleg Ázsiának egy részét is át akarja repülni.

Szerkesztői üzenetek.

Pritz Géza urnak, Ujbánya. Auffenberg József arról értesít, hogy a megrendelt tárgyat még július 1-én postára tette. A hiba talán a téves címzésben volt, mert a küldemény Princez Rozália névre lett feladva. **Bombola Pál** urnak, B. Monostorszeg. Roskó Pál kartársunk lakása Abrahámtelek, u. p. Tápió-Szele, Pest megye. **Orend János** urnak, A. Árpás. Kérdése nem elég világos; a per kimeneteléről a megyei árvaszék adhatna felvilágosítást, ha abban neje még mint kiskorú volt érdekelve. Ez azonban nem most lett nagykorú, mert törvényeink szerint a nő férjhezmenetelével azonnal nagykorúvá lesz, még ha csak 16 éves is.

A kiadóhivatal postája.

Györke József urnak, Lápafő 2. K. beérkezett. **Ziegelhofer Kálmán** urnak, Uj-Kér. Az évkönyv megrendelést bejegyeztük. Előfizetés e hó végén jár le. Üdvözlét!

Felelős szerkesztő és tulajdonos lapkiadó
Podhradszky Emil.